

ГАРМОНІЗАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОГО БУДІВЕЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА З ЄВРОПЕЙСЬКИМИ НОРМАМИ – ДОСВІД НІМЕЧЧИНИ

У публікації досліджені особливості будівельного законодавства однієї з європейських країн, а саме – Німеччини. Розглянуто порядок використання національного будівельного законодавства та Єврокодів. Встановлено основні перспективи гармонізації німецьких будівельних норм із загальноєвропейськими.

В публикации исследованы особенности строительного законодательства одной из европейских стран, а именно – Германии. Рассмотрен порядок использования национального строительного законодательства и Еврокодов. Установлены основные перспективы гармонизации немецких строительных норм с общеевропейскими.

In the publication the features of construction law of one of the European countries - namely Germany. We consider the order of use of national building legislation and Eurocodes. The basic perspective of German construction standards harmonization with the European.

Постановка проблеми. На території кожного суб'єкта Європейського Союзу діє своє національне будівельне законодавство. В одних країнах прийнята на озброєння параметрична модель будівельного нормування, у той час як інші країни продовжують використовувати розпорядчі норми.

Останні дослідження. Дослідження, пов'язані з уніфікацією вітчизняного будівельного законодавства до світових практик, зокрема європейських, досліджували такі науковці як Вахович І. В., Дмитренко В. І., Молодід О. О., Цифра Т. Ю. та ін. Вказані роботи містять загальну характеристику будівельного законодавства Європи, але жодним чином не деталізують особливості будівельних процесів у окремих країнах.

Дана стаття має на меті характеристику будівельного законодавства Німеччини та встановлення його особливостей.

Основний матеріал. У деяких країнах світу практикується використання так званих модельних кодексів – типових будівельних норм, які містять типові вимоги, що зачіпають питання проектування, будівництва, монтажу, експлуатації, ремонту та перебудови будівельних

споруд, а також вимоги до їх конструкцій, інженерно-технічних систем та інших компонентів. Сам по собі модельний кодекс не має юридичної сили; він призначений для адаптації в якості нормативного документа обов'язкового застосування. Після адаптації модельний кодекс стає будівельним кодексом адміністративного утворення, що його адаптувало.

Крім будівельних кодексів, модельними документами також можуть бути і стандарти добровільного застосування. На міжнародному рівні, стандарти ІСО та інших міжнародних організацій зі стандартизації, є модельними та призначені для національної адаптації. В Європі модельними стандартами є Єврокоди (або Єврокодекси) – регіональні європейські стандарти, які застосовуються після їх адаптації в якості національних стандартів (табл.1).

Таблиця 1.

Приклади модельних норм/стандартів

Країна	Назва документа
Австралія	Будівельний кодекс Австралії (<i>Building Code of Australia</i>)
Німеччина	Модельні будівельні правила (<i>Musterbauordnung</i>)
Євросоюз	Єврокодекс (<i>Eurocode</i>)
Канада	Національний будівельний кодекс Канади (<i>National Building Code of Canada</i>)

Метою використання модельних кодексів є:

- забезпечення єдиного розуміння процесу проектування серед власників, керівників, проектувальників, виробників будівельних матеріалів, підрядників і експлуатуючих організацій різних країн;
- полегшення обміну послугами в галузі будівництва між державами;
- полегшення інформаційного обміну використання будівельних матеріалів і супутньої продукції;
- створення єдиної основи для досліджень і розробок у будівельній індустрії;
- підвищення конкурентоспроможності місцевих будівельних фірм, підрядників, проектувальників і виробників конструкцій та матеріалів на світовому ринку.

Будівельне законодавство Німеччини відрізняється високим ступенем деталізації, яка в інших країнах Європи вважається надмірною. На федеральному рівні застосовується єдиний для всієї Німеччини Федеральний будівельний кодекс [нім. *Baugesetzbuch*], який охоплює такі аспекти будівельної діяльності, як землекористування та право

власності. На регіональному рівні застосовуються будівельні норми суб'єктів федерації [нім. Bauordnung], які базуються на модельних нормах [нім. Musterbauordnung]. Додатково до будівельних норм земель, на регіональному рівні діють будівельні приписи, які за суворістю можуть перевищувати мінімальні вимоги федерального законодавства. Повноваження федеральних, регіональних і місцевих органів, що видають справами будівництва, чітко розмежовані.

Також у Німеччині будівельний нагляд і контроль перебуває у віданні суб'єктів федерації. Організація, завдання, повноваження та відповідальність органів будівельного нагляду і контролю відображені в будівельних приписах кожної конкретної землі. У Тюрінгії, наприклад, застосовується триярусна система нагляду і контролю, що складається з наступних органів:

1. Вищий наглядовий орган в галузі будівництва (в особі Міністерства внутрішніх справ Тюрінгії) наглядає за дотриманням будівельного законодавства землі Тюрінгія.

2. Головний наглядовий орган в галузі будівництва (в особі відомства земельного управління) відповідає за координацію всієї будівельної діяльності в адміністративно-територіальній одиниці землі.

3. Місцевий орган будівельного контролю (в особі відомств земельних адміністрацій і муніципалітетів) здійснює оцінку відповідності будівель і споруд вимогам будівельних норм і правил та застосування заходів покарання до порушників будівельного законодавства.

Єврокоди у формі Європейських попередніх стандартів вже тривалий час застосовуються на території Німеччини паралельно з існуючими німецькими нормами в різних конструкціях будівельних споруд – у сталевих, дерев'яних та частково в залізобетонних. Відкритий у 2000 році Sony Center проектувався за Єврокодами (ENV).

У 2012 році Єврокоди та національні додатки були включені до переліку Технічних будівельних розпоряджень Німеччини, таким чином, їх дотримання стало обов'язковим для проектування несучих конструкцій. Введені лише ті частини пакета норм, чий німецькі нормативні аналоги вже раніше були введені в рамках стандартизації будівельного нагляду.

Додатково до 58 частин Єврокодів у Німеччині є 55 національних додатків, що розроблені в Німецькому інституті стандартизації DIN, в яких були визначені національні параметри (NDP).

Досвід розвинених країн ЄС свідчить: процес переходу до будівельних норм ЄС відбувається протягом тривало часу, який

нараховує не один десяток років та вимагає значних організаційних зусиль. Тому для будь-якої країни більш оптимальним є поступовий перехід від національних будівельних норм до будівельних норм ЄС.

До нашого часу в Німеччині введені 34 з 58 частин Єврокодів разом з національними додатками, виконання яких контролюється наглядовими органами.

Серед основних причин, які обґрунтовують подальшу необхідність збереження та розвитку національних нормативних документів у будівельній галузі називають:

а) повний перехід на проектування конструкцій за Єврокодами не відбувся в жодній країні;

б) впровадження Єврокодів є складним і трудомістким процесом, який навіть в країнах ЄС, що почали цей процес більше 20 років тому, досі не завершений,

в) прискорення процесу під тиском адміністративних заходів унеможлиблює коректне впровадження Єврокодів у практику проектування;

г) постійний розвиток і вдосконалення національної гілки нормативних документів є своєрідною страховкою, яка не дозволить будівельній науці та практиці відкотитися на вихідні позиції у разі можливої відмови від введення Єврокодів або гальмування цього процесу, що може мати місце в силу різних причин.

У даний час у Європейського Союзу немає наміру гармонізувати один з одним національні будівельні законодавства країн-членів, як не планується найближчим часом і розроблення загальноєвропейських будівельних норм. Причиною останнього є те, що питання землекористування в багатьох країнах Європи перебувають у місцевих органів влади, що ставить їх за рамки повноважень центральних урядів європейських держав. Це означає, що Єврокоди, опубліковані відповідним національним органом зі стандартизації, не можуть бути автоматично визнані в даній державі як вичерпний засіб, що забезпечує дотримання вимог національного або місцевого будівельного законодавства. Тим не менш, держави-учасники в принципі згодні застосовувати Єврокодекси у своїх країнах. Це має велике значення для національного будівельного законодавства, оскільки впровадження Єврокодексів має на увазі вилучення з обігу національних будівельних норм і стандартів, що їм суперечать, які стосуються проектування та розрахунку несучих конструкцій будівель і споруд.

Висновки. Досвід розвинених країн ЄС свідчить: процес переходу до будівельних норм ЄС відбувається протягом тривало часу, який

нараховує не один десяток років, вимагає значних організаційних зусиль.

Досвід Німеччини може бути корисним як для учасників будівельного ринку, так і для державних органів влади, місцевого самоврядування, наукових установ, що займаються питаннями гармонізації будівельного законодавства до норм ЄС.

Список використаних джерел

1. DIN [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.din.de/de/>
2. Статистичне управління Європейського Союзу[Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ec.europa.eu/eurostat>
3. The EN Eurocodes [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://eurocodes.jrc.ec.europa.eu/>
4. 109. Euroconstruct [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.euroconstruct.org/>
5. Беленкова О. Ю. Тенденції розвитку будівельної галузі як чинники формування стратегічної конкурентоспроможності будівельних підприємств/ О. Ю. Беленкова// Будівельне виробництво. Міжвідомчий науково-технічний збірник – 2010. – Вип. 57. – С.24-30.

Стаття надійшла до редколегії 24.11.2015